

บทที่ 3

วิธิตำเนินการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจเพื่อศึกษาการใช้และความต้องการ
สารสนเทศของนักวิจัยสาขาไทยศึกษาในด้านเนื้อหา รูปแบบ ภาษา อายุ และแหล่งสารสนเทศ
ตลอดจนปัญหาในการใช้สารสนเทศของนักวิจัยสาขาไทยศึกษาในกรุงเทพมหานคร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้ที่ได้รับการสนับสนุนการวิจัยจากสถาบันที่มี
นโยบายเน้นการวิจัยในด้านไทยศึกษา โดยกำหนดไว้เป็นลายลักษณ์อักษรอย่างชัดเจน หรือ
มีสถาบันไทยศึกษารับผิดชอบงานด้านนี้โดยตรง ในกรุงเทพมหานคร ซึ่งได้แก่ อาจารย์
และนักวิจัยจาก 5 สถาบัน รวมจำนวนทั้งหมด 402 คน ดังนี้

1. สถาบันไทยศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 47 คน
(พ.ศ.2520*-2534) มีผลงานวิจัยทางด้านไทยศึกษา 52 เรื่อง
2. สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จำนวน 84 คน
(พ.ศ.2516*-2534) มีผลงานวิจัยทางด้านไทยศึกษา 143 เรื่อง
3. สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล จำนวน
52 คน (พ.ศ.2517*-2534) มีผลงานวิจัยทางด้านไทยศึกษา 114 เรื่อง
4. สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยศิลปากร จำนวน 70 คน
(พ.ศ.2520*-2534) มีผลงานวิจัยทางด้านไทยศึกษา 127 เรื่อง

5. สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ จำนวน 149 คน

(พ.ศ. 2524*-2534) มีผลงานวิจัยทางด้านไทยศึกษา 150 เรื่อง

*ปีที่เริ่มให้การสนับสนุนการทำวิจัย

โดยผู้วิจัยได้รายชื่ออาจารย์และนักวิจัยจากสถาบันทั้ง 5 แห่งดังกล่าว ทั้งนี้ไม่รวมอาจารย์และนักวิจัยที่ลาศึกษาต่อ ลาคลอด ลาป่วย ฝีกอบรม ดูงานทั้งในประเทศและต่างประเทศหรือปฏิบัติงานวิจัยในช่วงเวลาเก็บข้อมูล

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ที่จะศึกษาการใช้และความต้องการสารนิเทศของนักวิจัยสาขาไทยศึกษา โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือหลักในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนดังนี้คือ

1. ศึกษาค้นคว้าจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้แก่ หนังสือ รายงานประจำปี วารสาร จุลสาร แผ่นพับ เอกสารต่าง ๆ ของสถาบันทางไทยศึกษา รวมทั้งสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้อง
2. สurvey ข้อมูลด้านรายชื่อนักวิจัยและผลงานวิจัยจากสถาบันทางไทยศึกษาต่าง ๆ
3. สร้างแบบสอบถาม เพื่อใช้เป็นเครื่องมือหลักในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบบสอบถามจะประกอบด้วยคำถามแบบประเมินค่า และแบบปลายเปิด โดยแบบสอบถามจะแบ่งเป็น 3 ส่วน คือ
 - ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ส่วนที่ 2 การใช้และความต้องการสารนิเทศ
 - ส่วนที่ 3 ปัญหาในการใช้สารนิเทศของนักวิจัยสาขาไทยศึกษาใน กรุงเทพมหานคร
4. แจกแบบสอบถามแก่ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

5. รวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม นามวิเคราะห์เพื่อหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลงานวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย คำถาม 1 ข้อคือ คณะ/สถาบัน และมหาวิทยาลัย/วิทยาลัย ที่ผู้ตอบแบบสอบถามสังกัด

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับการใช้และความต้องการสารสนเทศ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบกำหนดช่วงความถี่ของการใช้และความต้องการสารสนเทศ โดยกำหนดช่วงความถี่ออกเป็น 4 ระดับ ได้แก่ มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด/ไม่เคยใช้ หรือ ไม่ต้องการ ประกอบด้วย คำถาม 5 ข้อใหญ่ คือ

1. เนื้อหาของสารสนเทศ ที่ใช้จริงและที่ต้องการ จำนวน 27 ข้อ
2. รูปแบบของสารสนเทศ ที่ใช้จริงและที่ต้องการ จำนวน 26 ข้อ
3. ภาษาของสารสนเทศ ที่ใช้จริงและที่ต้องการ จำนวน 2 ข้อ
4. อายุของสารสนเทศ ที่ใช้จริงและที่ต้องการ จำนวน 6 ข้อ
5. แหล่งของสารสนเทศ ที่ใช้จริงและที่ต้องการ จำนวน 14 ข้อ

ส่วนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัญหาในการใช้สารสนเทศด้านเนื้อหา รูปแบบ ภาษา อายุ และแหล่งสารสนเทศ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบกำหนดช่วงความถี่ของปัญหาในการใช้สารสนเทศ จำนวน 19 ข้อ รวมทั้งข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถามในด้านทรัพยากรสารสนเทศ และในด้านบริการของการดำเนินงานของ

ศูนย์สารนิเทศทางไทยศึกษา ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบปลายเปิดให้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมโดยเสรี

การทดสอบแบบสอบถาม

เมื่อสร้างแบบสอบถามแล้วเสร็จ ผู้วิจัยได้นำไปทดสอบเบื้องต้นกับผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ทางด้านไทยศึกษาจากคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 9 คน ในเดือนตุลาคม 2535 จากนั้นได้ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องในส่วนเนื้อหาของสารนิเทศ และแก้ไขการใช้ภาษาในแบบสอบถามให้ถูกต้องเหมาะสมก่อนที่จะนำไปใช้กับประชากรต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 402 ชุด ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปแจกและขอรับคืนด้วยตนเองจากทุกสถาบันจำนวน 272 ชุด และได้ส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ไปยังอาจารย์และนักวิจัยที่ได้รับการสนับสนุนการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ จำนวน 130 ชุด ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมแบบสอบถามอยู่ในระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2535 ถึงเดือนมกราคม 2536 ได้แบบสอบถามกลับคืนมา 306 ชุด หรือคิดเป็นร้อยละ 76.12 ของแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม

สถาบันที่ให้การสนับสนุนการวิจัย	จำนวนแบบ สอบถามที่แจก	แบบสอบถามที่ได้รับกลับคืน	
		จำนวน	ร้อยละ
1. สถาบันไทยศึกษา จุฬาลงกรณ์- มหาวิทยาลัย	47	34	72.34
2. สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์	84	56	66.67
3. สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อ พัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล	52	39	75.00
4. สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัย ศิลปากร	70	61	87.14
5. สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรม แห่งชาติ	149	116	77.85
รวม	402	306	76.12

ตารางที่ 1 จากการส่งแบบสอบถามไปยังประชากรรวม 402 ชุด ผู้วิจัยได้รับ
กลับคืนมา 306 ชุด หรือคิดเป็นร้อยละ 76.12 จากจำนวนดังกล่าว เมื่อพิจารณาตามสถาบัน
พบว่า จากการส่งแบบสอบถามไปยังนักวิจัยที่ได้รับการสนับสนุนการวิจัยสาขาไทยศึกษา จาก
สถาบันไทยศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 47 ชุด ได้รับกลับคืน 34 ชุด คิดเป็น
ร้อยละ 72.34 จากสถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จำนวน 84 ชุด ได้รับ

กลับคืน 56 ชุด คิดเป็นร้อยละ 66.67 จากสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล จำนวน 56 ชุด ได้รับกลับคืน 39 ชุด คิดเป็นร้อยละ 75.00 จากสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยศิลปากร จำนวน 70 ชุด ได้รับกลับคืน 61 ชุด คิดเป็นร้อยละ 87.14 และจากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ จำนวน 149 ชุด ได้รับกลับคืน 116 ชุด คิดเป็นร้อยละ 77.85

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามทั้งหมดมาวิเคราะห์หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การหาค่าร้อยละ จะใช้สูตร
$$P = \frac{f}{N} \times 100$$

P = ค่าร้อยละ

f = จำนวนคนที่ตอบข้อนั้น ๆ

N = จำนวนผู้ที่ตอบทั้งหมด

การหาค่าเฉลี่ย จะใช้สูตร
$$\bar{X} = \frac{\sum fx}{N}$$

\bar{X} = มัชฌิมเลขคณิตของคำตอบแต่ละข้อ

f = ความถี่ของจำนวนผู้ตอบแต่ละระดับ

X = ค่าน้ำหนักคะแนนประจำระดับ

N = จำนวนผู้ตอบทั้งหมด

สำหรับค่าเฉลี่ยที่ได้จากการประมวลผล เนื่องจากแบบสอบถามมีการประเมินค่า
โดยแบ่งเป็น 4 ระดับ คือ มาก ปานกลาง น้อย และไม่ต้องการหรือไม่เคยใช้ ดังนั้นจะ
กำหนดให้

$$3.50 - 4.00 = \text{มาก}$$

$$2.50 - 3.49 = \text{ปานกลาง}$$

$$1.50 - 2.49 = \text{น้อย}$$

$$1.00 - 1.49 = \text{น้อยที่สุด/ไม่เคยใช้หรือไม่ต้องการ}$$

(ประคอง กรรมสุด, 2525)

การหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเพื่อทราบการกระจายของข้อมูล จะใช้สูตร

$$S.D. = \sqrt{\frac{\sum fx^2}{N} - \left[\frac{\sum fx}{N}\right]^2}$$

$$S.D. = \text{ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน}$$

$$f = \text{ความถี่ของจำนวนผู้ตอบแต่ละระดับ}$$

$$X = \text{ค่านี้หนักคะแนนประจำระดับ}$$

$$N = \text{จำนวนผู้ตอบทั้งหมด}$$

ส่วนข้อมูลในตอนที่ 3 ซึ่งบางส่วนจะได้จากแบบสอบถามแบบปลายเปิด เป็น
ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถาม จะจำแนกเป็นข้อ ๆ ในประเด็นสำคัญ
แล้วนำเสนอในตอนท้ายของผลการวิเคราะห์ข้อมูล